

Recenzja

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji dr. Adamowi Gendźwiłłowi

Obowiązujące przepisy prawa i kryteria oceny

Niniejsza recenzja dotyczy oceny, czy wskazane osiągnięcia naukowe dr. Adama Gendźwiłła odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.).

Podstawa prawna wskazuje, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub; a także wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Podstawowe dane o kandydacie

Habilitant posiada wykształcenie w zakresie nauk społecznych i w tej dziedzinie otrzymał dotychczasowe stopnie naukowe. Kształcenie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia realizował w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie intensywna edukacja zaowocowała wprawdzie uzyskaniem dyplomu licencjata geografii (2007), a następnie magistra geografii (2008) oraz magistra socjologii (2009).

W 2014 roku uzyskał stopień doktora nauk społecznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy doktorskiej *„Poza partią i partyjnością. Syndrom antypartyjny w polskiej demokracji po 1989 roku”*. Promotorką rozprawy była prof. Mirosława Grabowska, zaś

recenzentami prof. Jacek Raciborski oraz prof. Jacek Wasilewski. Stopień naukowy uzyskany został na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego.

W międzyczasie uzyskał również dyplom ukończenia studiów podyplomowych z zarządzania projektami badawczymi i komercjalizacji wiedzy na Uniwersytecie Łódzkim (2013).

Swoją aktywność zawodową związał z Zakładem Rozwoju i Polityki Lokalnej, na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie był zatrudniony jako asystent w latach 2012-2014, a następnie od 2014 roku jako adiunkt.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że kandydat nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Ocena osiągnięcia naukowego

Habilitant, jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, wskazał monografię pod tytułem „*Wybory lokalne w Polsce – uczestnictwo, konkurencja i reprezentacja polityczna w demokracjach mniejszej skali*”; Warszawa: Wyd. Naukowe Scholar, ss. 322. ISBN 978-83-66470-26-2, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Ewa Nalewajko (ISP PAN), dr hab. Mikołaj Czeźnik (Uniwersytet SWPS).

Przedłożone dzieło zawiera wszystkie niezbędne cechy merytoryczne oraz techniczne definiujące tego typu opracowania. Wyczerpująco skupia się na tytułowym zagadnieniu; czyni to w sposób twórczy i oryginalny; posługuje się metodami naukowymi; opiera się na bogatej literaturze przedmiotu; a także licznych danych empirycznych.

Z punktu widzenia technicznego na monografię składają się podziękowania od autora, wstęp, pięć rozdziałów analitycznych, zakończenie oraz bibliografia. Ponadto opatrzona jest ona aneksem w postaci załączników zawierających obwieszczenia o wynikach wyborów lokalnych oraz definicjach niektórych zmiennych wykorzystywanych w modelach. Odnajdziemy także spis tabel, rycin oraz indeks nazwisk.

Problematyka monografii jednoznacznie wpisuje się w zagadnienia tożsame dla nauk o polityce i administracji. Niewiele jest bardziej klasycznych dla tej dyscypliny tematów badawczych niż wybory. Kwestia ta stanowi jeden z fundamentów badań politologicznych. Należy podkreślić, że Habilitant wykazał się dobrą intuicją badawczą ujmując je w nowe ramy i tworząc pierwsze tego typu opracowanie monograficzne na temat uczestnictwa i konkurencji w wyborach lokalnych na przykładzie Polski.

Podjęta problematyka jest bardzo dobrze znana Habilitantowi. Stanowi kontynuację dotychczasowych zainteresowań badawczych. Istotnym walorem książki jest twórcze rozwinięcie oraz poszerzenie dotychczasowych poszukiwań naukowych. Co prawda, Habilitant wskazuje w autoreferacie oraz wstępie do monografii i odpowiednich jej miejscach, że zostały wykorzystane wybrane fragmenty czterech wcześniej opublikowanych artykułów. Jednakże nie powinno być to traktowane jako umniejszenie oryginalności całego dzieła. Po pierwsze, jest to bardzo wyraźnie zaznaczone, co stanowi potwierdzenie rzetelności i skrupulatności naukowej. Po drugie, odnosi się głównie do danych empirycznych. Po trzecie, dotyczy proporcjonalnie niewielkiej części. Po czwarte i najważniejsze, brak tych części wyraźnie zubożyłby wartość publikacji i jej całościowy odbiór. Należy stanowczo podkreślić, że publikacja jako całość, nie jest próbą prostego zebrania w jednym miejscu wyników badań z kilku ostatnich lat i powielenia treści, lecz jest treścią nową i oryginalną.

Tytuł monografii został skonstruowany prawidłowo – problemowo, klarownie wskazując na treść, dookreślając podtytułem. Warto w tym miejscu nadmienić, że jest to zagadnienie istotne poznawczo, warte zgłębienia i podjęcia wysiłków badawczych. Tytuł *Wybory lokalne w Polsce* wyraźnie sygnalizuje treść. Natomiast podtytuł *Uczestnictwo, konkurencja i reprezentacja polityczna w demokracjach mniejszej skali* wskazuje na intrygujące wątki i zwiastuje wyraźnie analityczny charakter dociekań. Struktura pracy składa się z sześciu części. Jest ona skonstruowana logicznie i odzwierciedla problematykę zasygnalizowaną w tytule i podtytule.

Wstęp monografii w sposób interesujący wprowadza do problematyki, gdyż przywołuje realne i unikalne sytuacje, które zaistniały podczas wyborów lokalnych. Co istotne, trafnie została wskazana i uzasadniona wyjątkowość polskiej polityki lokalnej. Trudno nie zgodzić się z argumentacją, że: „wyniki wyborów władz lokalnych, nawet w największych miastach w Polsce, często w małym stopniu przystają do wyników wyborów parlamentarnych”; w wielu wypadkach „wybory lokalne... były skrajnie niekonkurencyjne”; „ogólnokrajowe afiliacje partyjne zawodzą dość często – i to w spektakularny sposób – jako klucze do interpretacji wyborów lokalnych”; „na szczeblu lokalnym obserwujemy raczej całkiem dobrze zinstytucjonalizowaną bezpartyjność”.

Mając na uwadze konstrukcję wstępu można wskazać, że wyróżnione zostały wszystkie kluczowe elementy, takie jak: osnowa, cele pracy, uwagi metodyczne oraz struktura książki. Omówione zostają zatem główne punkty pozwalające czytelnikowi na zrozumienie koncepcji badawczej, a uczyniono to w sposób prawidłowy i klarowny.

Dobór metod badawczych jest odpowiedni do przyjętych założeń. Posługiwanie się metodą badania rozkładu zmiennych, jak i analiz wielozmiennych (np. analiza regresji) jest adekwatne do postawionych celów badawczych oraz analizowanych danych.

W publikacji wykorzystano bogaty materiał źródłowy. Są to oficjalne wyniki wyborów publikowane przez Państwową Komisję Wyborczą (Krajowe Biuro Wyborcze). Wspomagano się także artykułami z prasy lokalnej. Uwzględniono również dane kontekstowe w postaci atrybutów poszczególnych gmin pozyskanymi m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Autor, z korzyścią dla klarowności wywodu, prawidłowo posługuje się tabelami i wykresami. Pozwala to lepiej zobrazować prezentowane argumenty i dane, poradzić sobie z przyswojeniem liczb i zmiennych.

Habilitant ustanowił trzy cele przed swoją pracą. Wskazał na chęć przeanalizowania i usystematyzowania danych o wyborach lokalnych w latach 1990-2018; konceptualizację wyborów lokalnych i osadzenie ich w dotychczasowych nurtach teoretycznych, metodycznych oraz metodologicznych; weryfikację teorii wyjaśniających różne aspekty wyborów lokalnych.

Odnosząc się do pierwszego celu, to został on zrealizowany. Udało się przeprowadzić badania, które mają dostarczyć możliwe szerokiego oraz syntetycznego opisu wyborów lokalnych w Polsce, także w kontekście porównawczym do wyborów lokalnych w innych demokracjach europejskich. Drugi cel, jakim jest dokonanie wkładu koncepcyjnego w rozważania nad specyfiką i zróżnicowaniem wyborów lokalnych poprzez propozycję do analiz empirycznych uwzględniających wybrane aspekty, również został zrealizowany z powodzeniem. Także cel trzeci, określony jako próba przeprowadzenia analiz empirycznych wyjaśniających uczestnictwo wyborcze czy konkurencyjność rywalizacji wyborczej, zrealizowano należycie.

Sformułowane zostały dwa główne pytania badawcze: w jaki sposób i dlaczego wybory lokalne różnią się od wyborów innego typu? W jaki sposób i dlaczego wybory lokalnych władz są zróżnicowane między lokalnymi arenami wyborczymi? Pytania te korespondują z tytułem publikacji oraz przyjętymi celami. Odpowiedzi na nie znajdują się przede wszystkim w podsumowaniach rozdziałów, a także w sposób syntetyczny w zakończeniu.

Przechodząc do bliższego przyjrzenia się treści pierwszego rozdziału, należy stwierdzić, że przekonująco brzmi uplasowanie prowadzonych badań w wiodących i interesujących koncepcjach badawczych. Zasadne jest postawienie za punkt wyjścia teoretyczne podstawy modelu wyborów drugorzędnych (*second-order elections*), koncepcji demokracji małej skali (*small-scale democracy*), wyborów drugiego szczebla (*second-tier elections*). Rozdział ten

stanowi udaną próbę wskazania na najważniejsze czynniki systemowe i kontekstowe, które mogą mieć potencjalny wpływ na wybory lokalne. Zasadne i przekonujące jest odwołanie się przede wszystkim do rozmiaru lokalnych wspólnot politycznych, zwłaszcza poprzez odpowiednio przedstawione dane w postaci tabel i rycin. Klarowne przedłożenie teoretycznych meandrów przebiega nie tylko poprzez przywołanie kluczowych aspektów, ich wymienienie i omówienie. Mamy również do czynienia ze wskazaniem na ich ograniczenia aplikacyjne, co pokazuje umiejętność konstruktywnej krytyki literatury przedmiotu. Także w kontekście metodologicznym (analiza porównawcza, błąd ekologiczny, agregacja danych). W konsekwencji takiego podejścia ujawnia się kolejny walor przeprowadzonych dociekań teoretycznych w postaci wypracowania i zaproponowania własnych modeli (s. 55) i pytań badawczych (s. 58)

Drugi rozdział zawiera istotne ustalenia dotyczące reguł systemu wyborczego, jako ważnego aspektu warunkującego zachowania wyborcze. Należy docenić ujęcie porównawcze głównych właściwości lokalnych systemów wyborczych w odniesieniu do wyborów parlamentarnych oraz prezydenckich. Prawidłowo zidentyfikowano oraz wskazano na kryteria dostępu w ubieganiu się o kandydowanie, zasady reprezentacji, strukturę okręgów wyborczych czy formułę wyborczą. Co istotne, uczyniono to w sposób analityczny a nie deskryptywny, co uwidocznilo kolejny walor omawianej publikacji. Na uwagę zasługuje pokuszenie się o omówienie różnych konsekwencji wprowadzenia systemu większości względnej w jednomandatowych okręgach wyborczych. Zmiana lokalnego systemu wyborczego wprowadzona Kodeksem wyborczym z 2011 roku zlikwidowała wielomandatowe okręgi wyborcze w gminach poniżej 20 tys. mieszkańców. To z kolei umożliwiło komparatystykę istotnych zmian wprowadzenia systemu FPTP oraz wyciągnięcie interesujących wniosków dotyczących zmniejszenia liczby kandydatów przypadających na jeden mandat czy braku spadku frekwencji.

Rozdział trzeci dostarczył kluczowych wyników badań na temat zróżnicowania poziomu uczestnictwa w wyborach lokalnych oraz parlamentarnych. Przeprowadzone testy empiryczne dotyczą niezwykle istotnego zagadnienia jakim jest próba wyjaśnienia luki uczestnictwa wyborczego poprzez hipotezę „niższej stawki” oraz „synchronizacji cykli wyborczych”. Analiza danych opiera się nie tylko na przykładzie Polski, ale także na porównaniu do innych krajów europejskich, co dodatkowo wzmacnia znaczenie badań oraz ich wartość komparatystyczną. Habilitant idzie nawet krok dalej i w sposób dogłębny dąży do wyjaśnienia zróżnicowania poziomu uczestnictwa wyborczego testując i wyjaśniając związki z wielkością gminy, koncentracją funkcji administracyjnych miejscowości, położeniem na

terenie dawnych zaborów czy niekonkurencyjnością wyborów. Udało się zatem unaocznić rzecz kluczową – wzorzec uczestnictwa w wyborach lokalnych.

W rozdziale czwartym odnajdziemy wartościowe rozważania na temat podażowego aspektu wyborów lokalnych. Habilitant prawidłowo odnajduje potencjał tego zagadnienia poprzez stwierdzenie, że pytanie o to, kto kandyduje w wyborach jest równie istotne jak pytanie, kto głosuje. Klarownie ukazuje profil kandydatów ze względu na wiek, płeć oraz wykształcenie. Słusznie, że wychodzi poza prosty oraz opisowy charakter danych i dokonuje ich odniesienia poprzez model regresji oraz wyjaśnia czynniki sprzyjające określonym kandydatom (młodemu, kobietom). Identyfikuje także przyczyny rozpowszechnienia niekonkurencyjnych wyborów do rad gmin oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

W ostatnim rozdziale analitycznym uwaga skupia się na udziale ogólnokrajowych partii politycznych w wyborach lokalnych. Ta niezwykle interesującą część pracy, dobrze zrealizowana i dostarczająca nowej wiedzy, pozwala lepiej zrozumieć poziom zaangażowania partii w wybory do rad gmin czy też jednoosobowych organów wykonawczych. Przeprowadzona analiza danych na przestrzeni lat pozwala ukazać i zrozumieć aktywność ugrupowań ogólnopolskich w wystawianiu list kandydatów. Przede wszystkim zaś sytuację, w której sukcesy na arenie krajowej nie przekładają się na „nacjonalizację” polityki lokalnej. Nie zabrakło też oczywiście motywu przewodniego i danych potwierdzających różnicowanie i istotną zależność między wielkością gminy a poziomem upartyjnienia, czy też modeli regresji wyjaśniających reprezentację partii politycznych w radach gmin.

Zakończenie stanowi istotny walor monografii, gdyż pozwala Habilitantowi na zaprezentowanie swojego wkładu badawczego, zaś czytelnikom na całościowe i przystępne zrozumienie najważniejszych konkluzji. Niewątpliwie udanym zabiegiem, zasługującym na pozytywne wyróżnienie, jest wskazanie dalszych kierunków badań. Pokazuje dojrzałość i świadomość badawczą. Mając na uwadze, że przedłożona monografia jest przykładem poprawnie skonstruowanych i przeprowadzonych badań, należy mieć nadzieję, że Habilitant dotrzyma słowa i będzie eksplorował dalsze aspekty wyborów lokalnych w Polsce i na świecie.

Zdecydowana przewaga pozytywnych aspektów przedłożonej monografii nie niweluje jednak potrzeby sformułowania kilku uwag. Mają one charakter zdecydowanie mniejsze wagi i stanowią raczej kwestie drugorzędne. Po lekturze nasuwa się jednak kilka drobnych dylematów, które warto przywołać, a być może staną się przydatne w projektowaniu kolejnych badań. Uwagi i zastrzeżenia mają charakter polemiczny, pokazujący w większym stopniu potrzebę uwzględnienia odmiennych perspektyw terminologicznych niż błędy teoretyczne czy metodologiczne.

Na uwagę zasługuje brak wskazania we wstępie hipotez badawczych i umieszczenie ich oraz omówienia dopiero w dalszych rozdziałach. Co prawda Autor wyjaśnia takie podejście, ale jednak przywołanie ich we wstępie znacznie ułatwiłoby lepsze zrozumienie oraz możliwość całościowego oglądu koncepcji badawczej.

Przyglądając się bliżej tytułom rozdziałów nasuwa się następujące spostrzeżenie. Interesujące i zasadne jest konstruowanie tytułów w postaci pytania, a następnie jego doprecyzowania poprzez rozwinięcie. Niestety zabieg ten został wykorzystany jedynie w przypadku Rozdziału pierwszego (Specyficzne – czyli jakie? Model wyborów lokalnych), trzeciego (Kto głosuje? Uczestnictwo w wyborach lokalnych) oraz czwartego (Kto jest wybierany? Podaż, selekcja kandydatów i konkurencja w wyborach lokalnych). Tytuł rozdziału drugiego jest dalece niesatysfakcjonujący (Reguły). Zdawkowa forma oraz brak ujęcia problemowego wyraźnie odbiega od standardów dotyczących formułowania tytułów w pracach naukowych. Trzymanie się przyjętej formuły, np. w postaci – Jakie reguły? Zasady systemu wyborczego do rad gmin – całkowicie rozwiązałoby problem i korespondowało z tytułami pozostałych rozdziałów. Z kolei rozdział piąty (Partie polityczne w wyborach lokalnych. Nacjonalizacja lokalnych systemów partyjnych) jest co prawda problemowy, ale nie zawiera tej interesującej formuły pytania. Także w tym wypadku jej zastosowanie nie powinno nastarczać problemów i z powodzeniem mógłby brzmieć np. Ile partii politycznych w wyborach lokalnych? Nacjonalizacja lokalnych systemów partyjnych. Zastanawiające jest także umieszczenie Zakończenia w postaci Rozdziału szóstego, gdyż zabieg ten wydaje się odstawać od ogólnie przyjętych norm.

Publikacja ta może pretendować do miana całościowej monografii wyborów lokalnych w Polsce, choć mogłaby zawierać liczniejsze odniesienia do publikacji zawartych w polskich czasopiśmie i monografiach zbiorowych, a powiązanych tematycznie z przedmiotem badań. Niestety nie odnajdziemy wyodrębnionej części na temat stanu badań, przedstawienia szerszego obrazu badań nad wyborami lokalnymi w Polsce. Domniemam, że wynika to z mocno autorskiej koncepcji badawczej, jednak formuła monografii pozwala, a wręcz zachęca do ukazania czytelnikowi, choćby w przypisach, przykładów innych badań. Przykładowo Habilitant wskazuje, że wybory lokalne nie są powszechnym przedmiotem badań w amerykańskiej oraz europejskiej politologii (s. 31). Nie wspomina jednak zupełnie i brakuje odniesienia do stanu badań polskiej politologii w przedmiotowej materii. Podobne wrażenie powstaje, kiedy Habilitant nie wykazał się znajomością literatury przedmiotu odnośnie instytucjonalizacji partii politycznych w Polsce (s. 79). Dziwi brak odwołań do badań uznanych polskich politologów prowadzących liczne i wartościowe badania w tym kierunku: Andrzeja

Antoszewskiego, Ryszarda Herbuta czy Wojciecha Sokoła. Co prawda w pracy odnajdziemy pojedyncze przykłady odwołania do rodzimej literatury przedmiotu, np. odnośnie polskiego lokalnego systemu wyborczego (s. 111) czy też upartyjnienia polityki lokalnej (s. 242). Pozwalam sobie wyrazić nadzieję, że w kolejnych inicjatywach monograficznych Habilitant pokusi się o przedstawienie szerszej perspektywy odnośnie dokonań badawczych nad wyborami lokalnymi.

Kolejnym aspektem skłaniającym do polemiki jest stosowanie pojęć, które nie zawsze oddają ich istotę. Przykładem może być część zatytułowana „Prezydencjalizacja: stawka wyborów organów wykonawczych”. Argumentacja o wzroście znaczenia wyborów lokalnych oparta jest na zestawieniu różnych rozwiązań polegających na skoncentrowaniu władzy i bezpośrednich wyborach wobec władzy rozproszonej i konsensualnego podejmowaniu decyzji (s. 72). W pierwszym przypadku stawka toczy się o silny, indywidualny mandat władzy wykonawczej. Jak jest to wskazane (s. 74) po wprowadzeniu w Polsce w 2002 roku bezpośrednich wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast mamy do czynienia – poprzez analogię – z kryteriami systemu prezydenckiego. O ile należy docenić umiejętność szerokiego spojrzenia na procesy polityczne i dostrzeżenia kwestii „lokalnego prezydencjalizmu” to należy jednak zwrócić uwagę na rozróżnienie pojęć „prezydencjalizacja/prezydencjalizacja polityki” od „prezydencjalizmu”. O ile treści rzeczywiście dotyka kwestii prezydencjalizmu na poziomie lokalnym, czy też jak jest to napisane „lokalnego prezydencjalizmu”, to zastosowanie w tytule terminu prezydencjalizacja może być mylące, a z pewnością nie zostało dogłębnie zdefiniowane i poparte literaturą przedmiotu. Prezydencjalizacja, przywołując wiodących badaczy tego zjawiska (Thomas Poguntke, Paul Webb, Robert Elgie, Gianluca Passarelli), oznacza kierowanie się ku prezydenckiemu modelowi sprawowania władzy, jednak przy braku zmian instytucjonalnych. Zatem można mieć dylemat czy wyraźna zmiana instytucjonalna z 2002 roku rzeczywiście wpisuje się koncepcję prezydencjalizacji. Problematyka „lokalnego prezydencjalizmu” z pewnością zasługuje na uwagę. Zwrócenie uwagi na te zagadnienie należy uznać za pozytyw, jednak w kolejnych studiach nad nim należy większą uwagę przyłożyć do kwestii terminologicznych. Pozostaje mieć nadzieję, że zagadnienie te stanie się przedmiotem kolejnych, pogłębionych studiów.

Także pojęcie „selekcji kandydatów” nie oddaje w pełni jego znaczenia w kontekście przeprowadzonej analizy. „Selekcja kandydatów” jak wskazują fundamentalne publikacje dla tego zagadnienia – jest to proces wewnątrzpartyjny. W toku narracji pojawiają sformułowania: „mechanizmy selekcji w wyborach lokalnych”, „wyborcza selekcja polityków”, „proces

selekcji wyborczej”. I to właśnie chyba te ostatnie sformułowanie jest jednak najbliższe idei przyświecającej Autorowi, gdyż jak sam zaznacza jest to proces między kandydowaniem a wyborem na urząd (s. 221). W rzeczywistości nie jest to zatem badanie selekcji kandydatów, lecz tego, jakie osoby kandydują a jakie są wybierane, pod kątem ich cech takich jak wiek, płeć czy wykształcenie. Mylące może być zatem stwierdzenie, że zestawienie cech kandydatów wyborach lokalnych z cechami populacji wszystkich osób uprawnionych do kandydowania ma zwracać uwagę na selekcję kandydatów (s. 212). Dobrze, że już w podsumowaniu precyzja wywodu jest pełna i wykorzystywane jest pojęcie wyborczej selekcji kandydatów (s. 239)

Powyższe, polemiczne i drobnej wagi spostrzeżenia, być może przydadzą się w projektowaniu i realizacji kolejnych inicjatyw badawczych. Nie powinny one też burzyć pozytywnej oceny całego przedsięwzięcia, które zdecydowanie zasługują na bardzo dobre przyjęcie. Objętość powyższej treści polemicznej wynika wyłącznie z chęci zasygnalizowania możliwych udoskonaleń i dobrej woli, a nie zaś skali znaczenia.

Podsumowując, należy stwierdzić, że Habilitant przedłożył wartościową i dojrzałą badawczo publikację. W interesujący sposób prowadzi tok narracji. Sytuuje swoje badania w ciekawym poznawczo nurcie teoretycznym, twórczo rozwija i testuje hipotezy badawcze. Co najważniejsze, wzbogaca dotychczasowy stan badań oraz dostarcza nowej wiedzy o wyborach lokalnych w Polsce w kontekście uczestnictwa wyborczego, kandydowania czy partii politycznych w przestrzeni lokalnej.

Ocena pozostałego dorobku i aktywności naukowej

Habilitant posiada wartościową aktywność naukową w ujęciu ilościowym i jakościowym. Patrząc przez pryzmat dorobku w postaci monografii, rozdziałów w monografiach zbiorowych oraz artykułów, dostrzega się interesującą tematykę i wysoki poziom badań. Na podkreślenie zasługuje bardzo wyraźne umiędzynarodowienie.

Habilitant jest autorem jednej monografii (która została przedstawiona do oceny jako osiągnięcie naukowe). Po uzyskaniu stopnia doktora czterokrotnie był współautorem opracowań monograficznych. Na uwagę zasługuje również fakt podjęcia się współredagowania, w ramach międzynarodowego zespołu, interesującej i wartościowej monografii zbiorowej dotyczącej relacji między aktorami społecznymi i władzami lokalnymi. Wszystkie te publikacje zawierają znaczący wkład merytoryczny oraz stanowią dowód na zdolność do tworzenia obszernych i pogłębionych studiów monograficznych. Ponadto, ukazują umiejętność pracy zespołowej, tak na arenie krajowej jak i międzynarodowej.

Rozdziały w monografiach zbiorowych oraz artykuły w czasopismach naukowych potwierdzają dojrzałość naukową, umiejętności analityczne oraz badawcze. Problematyka dotycząca systemów wyborczych, wyborów lokalnych oraz funkcjonowania samorządów jest istotna poznawczo oraz reprezentuje wysoką wartość merytoryczną. Na wysokie uznanie zasługuje efektywne dążenie do udziału w międzynarodowej debacie, czego dowodem jest publikowanie w prestiżowych wydawnictwach w Polsce (Scholar, PWN, Elipsa), a przede wszystkim liczne przykłady rozdziałów, które ukazały się w uznanym na arenie międzynarodowej Palgrave Macmillan. Nie inaczej ma to miejsce w przypadku artykułów naukowych, które możemy odnaleźć między innymi w *Local Government Studies*, *Regional & Federal Studies* czy *Lex Localis – Journal of Local Self-Government*, a także *Studiach Regionalnych i Lokalnych*, *Athenaeum*, *Polskie Studia Politologiczne*, *Studia Socjologiczne* czy też *Studia Polityczne*.

Wszystkie teksty reprezentują równy, wysoki poziom naukowy. Uwidacznia się znajomość literatury przedmiotu, a także umiejętności analityczne. Habilitant wykazał się sprawnością badawczą i biegłością w projektowaniu oraz realizowaniu badań empirycznych.

W analizowanym przypadku, jakość merytoryczna publikacji znajduje potwierdzenie we wskaźnikach bibliometrycznych. Dziewięć spośród dotychczasowych publikacji ukazało się w czasopismach posiadających przypisany Impact Factor, co w sumie daje sumaryczny IF równy 12,209. Liczba cytowań w najważniejszych bazach wynosi odpowiednio 30 (Web of Science) oraz 53 (Scopus). Z kolei indeks Hirscha wynosi 3 (Web of Science) oraz 4 (Scopus). Natomiast według Google Scholar publikacje były łącznie cytowane 303 razy w momencie przygotowania dokumentacji habilitacyjnej, choć wskaźnik ten szybko rośnie i w momencie sporządzenia recenzji liczba ta wynosi już 491.

Ponadprzeciętna aktywność w procesie recenzowania świadczy o docenieniu wiedzy eksperckiej przez redaktorów krajowych i międzynarodowych periodyków. Wykonanie ponad 20 recenzji artykułów naukowych potwierdza wiedzę i umiejętność formułowania konstruktywnej krytyki procesu badawczego zawartego w tekstach kierowanych do wiodących czasopism politologicznych (m.in. *Political Studies*, *Local Government Studies*, *Parliamentary Affairs*, czy *Problems of Post-Communism*). Występował także w roli oceniającego wnioski o finansowanie badań i nagród naukowych dla Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Narodowego Centrum Nauki, a także jak recenzent zewnętrzny dla Grantová Agentura České Republiky. Habilitant jest również autorem lub współautorem ekspertyz wykonanych na zamówienie Rady Europy, Fundacji im. Stefana Batorego, a także Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.

Niezwykle bogato wygląda dorobek w zakresie realizowania grantów. Habilitant samodzielnie kierował dwoma grantami uzyskanymi w drodze konkursu NCN: Preludium (2014-2015) oraz Harmonia (2016-2019). W sześciu przypadkach pełnił rolę wykonawcy. Jest to z kolejny mocny punkt poświadczający zdolności do kierowania zespołami badawczymi oraz aktywnym udziale w ich pracach. Poza uzyskaniem finansowania badań przez polskie instytucje, brał udział również w programach europejskich: Horyzont 2020 oraz COST Action.

W przedłożonym wykazie znajduje się informacja, że Habilitant jest członkiem krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, takich jak Polskie Towarzystwo Geograficzne, European Consortium for Political Research, Midwest Political Science Association.

Habilitant uczestniczył w sumie w 36 konferencjach naukowych. Miały one przede wszystkim charakter międzynarodowy i były w wielu wypadkach organizowane przez prestiżowe towarzystwa naukowe (European Consortium for Political Research, European Urban Research Association, Midwest Political Science Association). Ten aspekt dorobku również należy uznać za znaczący.

Kluczowym aspektem w rozwoju naukowym są staże w zagranicznych instytucjach naukowych. Habilitant legitymuje się takowym doświadczeniem, zdobytym jako visiting researcher w Southern Denmark Univeristy, De Montfort University oraz Northwestern Univeristy.

Potwierdzeniem jakości dotychczasowych badań było uzyskanie wielu nagród i stypendiów. Do najważniejszych można zaliczyć: stypendium Fulbrighta (2011), START FNP (2015/2016) czy stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców (2017).

Podsumowując ocenę pozostałego dorobku należy podkreślić bardzo liczną i wszechstronną aktywność naukową. Habilitant posiada bogate doświadczenie we wszystkich aspektach kształtujących dojrzałego naukowca. Wykazał się licznymi i wartościowymi publikacjami, umiejętnie posługując się różnorodnymi formami wypowiedzi (artykuły, rozdziały w monografiach zbiorowych, monografie, redakcje monografii zbiorowych); aktywnie uczestniczył w międzynarodowych konferencjach naukowych; kierował i wykonywał granty badawcze; powierzano mu ocenę artykułów naukowych w prestiżowych czasopismach; oceniał wnioski grantowe; sporządzał ekspertyzy; odbył staże w zagranicznych ośrodkach naukowych.

Działalność organizacyjna, dydaktyczna i popularyzująca

Osiągnięcia dydaktyczne Habilitanta w pełni wypełniają kanon oczekiwań i uprawniają do sformułowania tezy o prawidłowym przebiegu tej aktywności, przyczyniając się do rozwoju warsztatu samodzielnego pracownika badawczo-dydaktycznego. Prowadził zajęcia zarówno w postaci wykładów, ćwiczeń oraz seminariów, czynił to zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich. W wielu wypadkach odpowiadając również za przygotowanie autorskiego programu nauczania, co wymagało dogłębnej znajomości i oglądu literatury przedmiotu. W ostatnim czasie doceniono jego wiedzę i umiejętności powierzając także prowadzenie zajęć na studiach doktoranckich. Ponadto, dwukrotnie realizował wykłady w ramach międzynarodowych szkół letnich: Trilateral Genshagen Summer School w 2017 roku oraz ECPR/EURA Summer School w roku 2018. Zdobył istotne doświadczenie w roli promotora 9 prac licencjackich oraz 5 prac magisterskich, jak i recenzenta prac dyplomowych. Powierzono mu rolę tutora w Kolegium MISH oraz Kolegium MiSMaP. Realizował działalność dydaktyczną poza uczelnią prowadząc warsztaty z dziennikarzami na temat metodologii badań sondażowych; liderami społeczeństwa obywatelskiego o wyborach samorządowych; nauczycielami o podziale terytorialnym kraju; uczniami liceów o samorządach lokalnych. Brał aktywny udział w przygotowaniu procesu dydaktycznego w ramach zespołu zmieniającego program studiów na kierunku gospodarka przestrzenna na macierzystym wydziale oraz w zespole planującym koncepcję ogólnouczelnianego kierunku „studia miejskie”.

Aktywność w zakresie dydaktyki ukazuje zatem wszechstronną i bardzo bogatą praktykę realizowaną w języku polskim oraz angielskim. Odbywała się ona na uczelniach polskich i zagranicznych, a także poza środowiskiem akademickim dla nauczycieli i uczniów. Pozwala to wyciągnąć wniosek o bardzo wysokim stopniu przygotowania do kształcenia kolejnych pokoleń studentów i badaczy.

Habilitant wykazuje się różnorodną formą aktywności organizacyjnych w zakresie organizacji konferencji, prac redakcyjnych i recenzenckich w czasopiśmie naukowych, a także komisji oraz rad uczelnianych.

W kontekście konferencji był członkiem lokalnego komitetu organizacyjnego międzynarodowej konferencji naukowej European Urban Research Association (2017). Współdzielił rolę kierownika naukowego warsztatów ECPR Joint Session of Workshop (2019) oraz sekcji panelowej podczas ECPR General Conference (2020).

Warte docenienie jest zaangażowanie w prace organizacyjne w ramach instytucji uczelnianych. Istotnym wyrazem uznania kompetencji jest powołanie przez Rektora UW na członka Rady Naukowej Dyscyplin Nauki o Polityce i Administracji oraz Nauk o

Bezpieczeństwie (od 2019). Został także członkiem zespołu kwalifikacyjnego do Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UW w ramach dyscypliny nauki o polityce i administracji (2020/2021); oraz członkiem Rady Dydaktycznej Kolegium MISH UW.

Istotnym motywem w dotychczasowej działalności jest także popularyzacja wiedzy poprzez zaangażowanie w organizację Olimpiad Geograficznej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (od 2015) oraz wypowiedzi eksperckie czy teksty publicystyczne dla mediów takich jak m.in. „Polityka”, „Gazeta Wyborcza”, „Dziennik. Gazeta Prawna”, Polskie Radio, Radio Zet, TVP czy TVN24.

Działalność organizacyjna, dydaktyczna i popularyzująca naukę ukazuje Habilitanta w pozytywnym świetle. Całokształt tych przedsięwzięć kreuje wizerunek osoby zaangażowanej w te istotne i czasochłonne aspekty życia akademickiego. Dopełnia i wieńczy pochlebnią ocenę całokształtu aktywności.

Konkluzja

Należy jednoznacznie stwierdzić, że dr Adam Gendźwiłł posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej instytucji naukowej. Tym samym odpowiada wymogom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.).

Flawliniski